

ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Τρεις λύσεις για το Ελσίνκι

Τι προβλέπουν τα σχέδια της κυβέρνησης για την ευρωϋποψηφιότητα της Τουρκίας και τα ανταλλάγματα. Στόχος της, να φύγει αλώβητη από τη Σύνοδο Κορυφής

Αποφασισμένη να φύγει αλώβητη, τουλάχιστον στο επίπεδο των εντυπώσεων, από το Συμβούλιο Κορυφής του Ελσίνκι, εμφανίζεται η κυβέρνηση και για τον λόγο αυτόν έχει στο διαπραγματευτικό της οπλοστάσιο τρεις γραμμές άμυνας που ξεκινούν από την ολόψυχη συγκατάθεση στην τουρκική υποψηφιότητα (με ταυτόχρονη εξασφάλιση στρατηγικού χαρακτήρα ανταλλαγμάτων) και καταλήγουν στο... απόλυτο βέτο.

Η ύπαρξη τριών διαφορετικών γραμμών πλεύσεως αντανάκλα ως ένα βαθμό και τη

Γράφει ο Γιώργος Χαρβαλιάς

διαφορά αντιλήψεων που, παρά τις διαψεύσεις, καταγράφηκε στο κυβερνητικό στρατόπεδο, σχετικά με τους επιμέρους διπλωματικούς χειρισμούς.

Η αποφασιστικότητα για «σθεναρή στάση», ανεξαρτήτως κόστους, πηγάζει από τον ίδιο τον πρωθυπουργό και τους στενούς του συνεργάτες οι οποίοι διαβλέποντας το ευνοϊκό κλίμα ενόψει της επερχόμενης εκλογικής αναμέτρησης, θεωρούν πως το Ελσίνκι δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να

βλάβει το επικοινωνιακό προφίλ της κυβέρνησης.

Αντίθετα, μία ελαστικότερη ερμηνεία του «τι συνιστά ικανή και αναγκαία προϋπόθεση» για να πει η Ελλάδα το «ναι» στην τουρκική υποψηφιότητα, προέκυψε από το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών που βλέπει τα πράγματα με το μάτι της διπλωματίας, προσαρμοσμένης στη διεθνοπολιτική της διάσταση.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, όπως εξηγούσε στενός συνεργάτης του πρωθυπουργού Κ. Σημίτη, η ελληνική στρατι-

γική αποσκοπεί στην απόσπαση ενός χειροπιαστού και εύληπτου ανταλλάγματος, το οποίο, όπως επιδόθηκε χαρακτηριστικά, «θα μπόρεσει να πιστωθεί στη συνείδηση και του τελευταίου Έλληνα στο καφενείο του πιο απομακρυσμένου χωριού της υπαίθρου»!

Ξεκινώντας από αυτήν την αφετηρία τα σενάρια για το Ελσίνκι σε ό,τι αφορά την τελική στάση της ελληνικής αντιπροσωπείας διαμορφώνονται ως εξής (η σειρά αντιπροσωπείας και τις πιθανότητες υλοποίησής τους):

«Πράσινο φως» με κατοχύρωση της ενταξιακής πορείας της Κύπρου

1 Με δεδομένη την άρνηση της Τουρκίας να προβεί σε ουσιαστικές κινήσεις καλής θέλησης διμερούς χαρακτήρα (παρά τις συμβολικούς χαρακτήρα φραστικές δεσμεύσεις του Ιορμιά Τζέμ), το ζητούμενο «αντάλλαγμα» πρέπει να προέλθει ως προϊόν πολιτικής διαπραγματεύσεως, όχι με την Αγκυρα, αλλά με τους εταίρους.

Η πιο αισιόδοξη προοπτική για την Ελλάδα αφορά την εξασφάλιση στο τελικό κείμενο συμπερασμάτων μίας ικανοποιητικής διατύπωσης για την Κύπρο που θα αποσυνδέει ρητά το λεγόμενο πολιτικό πρόβλημα από την ευόδωση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

Στην κατεύθυνση αυτή «πίεσε» το Μέγαρο Μαξίμου το υπουργείο Εξωτερικών, καθώς μία ρητή αποσύνδεση του πολιτικού προβλήματος από την ένταξη της Κύπρου θεωρείται -όχι άδικα- στρατηγικού χαρακτήρα επίτευγμα που μπορεί να βοηθήσει αυτήν καθεαυτή την επίλυση του Κυπριακού.

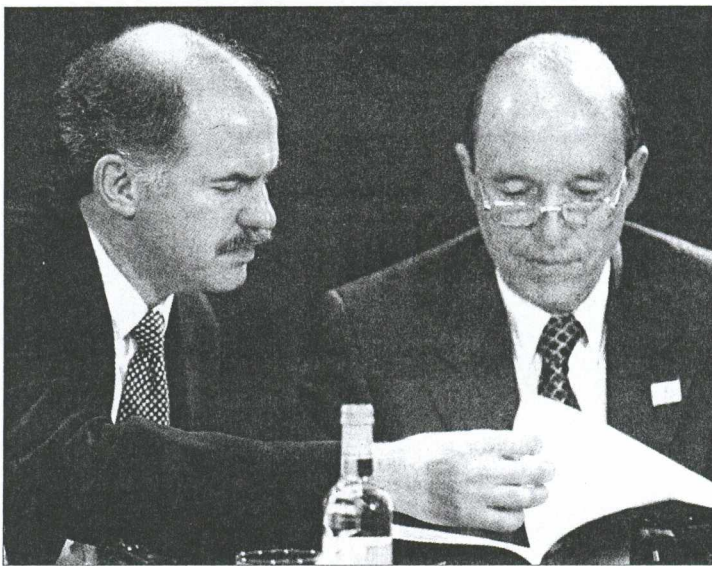
Στην προσπάθειά της η ελληνική πλευρά έχει σύμμαχους τους Βρετανούς, καθώς η λεγόμενη «φόρμουλα-Κουκ» προνοεί ότι «η επίλυση του εσωτερικού προβλήματος στο νησί δεν αποτελεί προϋπόθεση για την ένταξή του στην ΕΕ».

Τα κίνητρα της κυβέρνησης Μπλερ γι' αυτήν την απροσδόκητη στήριξη στο ελληνικό αίτημα, δεν είναι σαφή, αλλά εμπίπτουν στις πάγιες αντιλήψεις της Βρετανίας για ενεργότερη συμμετοχή στο Κυπριακό με την ιδιότητα της εγγυήτριας δύναμης.

Επιπλέον όμως ίσως να έπαιξε ρόλο και η αμερικανική παράθεση που ζήτησε και απέσπασε ο Γιώργος Παπανδρέου, καθώς είναι γνωστό ότι σήμερα το Φόρεϊν Όφισ και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ αποτελούν ένα είδος... συγκοινωνούντων δοχείων.

Η βρετανική φόρμουλα, ωστόσο, προκρίνει στις αντιρρήσεις του γαλλογερμανικού άξονα που συνεπικουρείται από τους Ολλανδούς και σε μικρότερο βαθμό από τους Ιταλούς.

Παρίσι και Βερολίνο θεωρούν ότι δεν πρέπει σε καμία περίπτωση η Ευρωπαϊκή Ένωση να «κλινονομήσει» αίφνης στους κόλπους της τη χρονίζουσα ελληνο-τουρκικά αντιπαράθεση και μάλιστα την



Η ελληνική στρατηγική αποσκοπεί στην απόσπαση χειροπιαστών ανταλλαγμάτων για να πει το «ναι» στην τουρκική ευρωϋποψηφιότητα. Τη μάχη δίνουν οι Κ. Σημίτης και Γ. Παπανδρέου.

Ελληνικό βέτο για το «ευρωδιαβατήριο»

2 Η άρνηση των ισχυρών εταίρων να ικανοποιήσουν την εύλογη ελληνική απαίτηση για την Κύπρο, θα οδηγήσει πιθανότατα σε μία ελληνική άρνηση για τη χορήγηση, στην Τουρκία, του καθεστώτος υποψήφιας προς ένταξη χώρας.

Υπό άλλες συνθήκες και με δεδομένη την κεκτημένη ταχύτητα μίας (εν πολλοίς επιφανειακής) προσέγγισης Ελλάδας-Τουρκίας, η κυβέρνηση ίσως έμπαινε στον πειρασμό να κάνει κάποιες πολιτικούς χαρακτήρα εκπτώσεις στα «ανταλλάγματα» που ζητά για να δώσει πράσινο φως στην τουρκική υποψηφιότητα.

πιο ευαίσθητη πτυχή της που είναι το Κυπριακό.

Θετικό πάντως προς τις ελληνικές διεκδικήσεις είναι οι Σουηδοί που αντιμετωπίζουν την Τουρκία επικριτικά με δεδομένες τις ευαισθησίες τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και οι Πορτογάλοι που δεν θέλουν να κληρονομήσουν το πρόβλημα της τουρκικής υποψηφιότητας στην προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης την οποία αναλαμβάνουν από την 1/1/2000.

Και αυτό, για να αποφύγει τις αναταράξεις που θα δημιουργούσε αναμφισβήτητα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις μία «απογοήτευση» στις τάξεις της ηγεσίας, αλλά και της (ψυχολογικά προετοιμασμένης για την ελληνική... γενναιοψυχία) κοινής γνώμης της γειτονίας.

Ωστόσο, η επικείμενη εκλογική αναμέτρηση μειώνει δραστικά τις πιθανότητες για έναν ελληνικό συμβιβασμό στο Ελσίνκι που θα πυροδοτούσε επικρίσεις από την αντιπολίτευση ή ακόμη και καταγγελίες (και στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ) περί «εθνικού ολισθητήρα».

Η αποσύνδεση του πολιτικού προβλήματος από την ενταξιακή προοπτική της Κύπρου, εφόσον κατοχυρωθεί στα συμπεράσματα, μοιραία θέτει σε δεύτερη μοίρα τους υπόλοιπους ελληνοτικούς όρους που αφορούν τη δικαιοδοσία της Χάγης (ει δυνατόν με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα) και την επιβολή ενός «κάρτη διαδρομής» (roadmap) για τη συμμόρφωση της Τουρκίας με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και τους κοινά αποδεκτούς διεθνείς κανόνες συμπεριφοράς.

«Ναι» με εναλλακτική διατύπωση για Κύπρο και ανταλλάγματα για Χάγη, ανοιχτά σε ερμηνείες...

3 Αν και το εκλογικό «βαρόμετρο» είναι αυτό που επηρεάζει καταλυτικά τις επιλογές της ελληνικής πλευράς, υπάρχουν και κορυφαία στελέχη της κυβέρνησης που υποστηρίζουν πως «ένα αμφιβόλου αξίας βέτο μπορεί να πυροδοτήσει σοβαρές παρενέργειες, τόσο στην πορεία για την κατοχύρωση της θέσης μας στην ΟΝΕ, όσο και στον τομέα των ελληνοτουρκικών σχέσεων που διακρίνονται τελευταία από μία σχετική ύφεση».

Κάποιοι συνεργάτες του Γ. Παπανδρέου εξάλλου, υποστηρίζουν ότι μία ευνοϊκή διατύπωση για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου θα προσφέρει πρόσχημα στον Ντενκτάς για αποχώρηση από τις συνομιλίες της Νέας Υόρκης (ο.σ. κάτι που ισχύει ασφαλώς και στην περίπτωση του βέτο...).

Οι ίδιοι σύμβουλοι θεωρούν πως η Ελλάδα θα μπορούσε να συμβιβαστεί με τη γαλλική φόρμουλα η οποία προνοεί την συμπερίληψη στο κείμενο συμπερασμάτων μίας ρήτρας, σύμφωνα με την οποία «μία υποψήφια χώρα δεν μπορεί να φέρει προσκόμματα στην ενταξιακή πορεία μίας άλλης υποψήφιας».

Υπό την προϋπόθεση όμως ότι θα υπάρξουν ρητές διατυπώσεις για την ανάγκη αποδοχής, εκ μέρους της Τουρκίας, της δικαιοδοσίας του διεθνούς δικαστηρίου της Χάγης.

Το επιτέλειο του Γ. Παπανδρέου φέρεται να αποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στο θέμα της Χάγης με στόχο τη μεταφορά σε αυτό ενός ευρύτερου πλέγματος ελληνοτουρκικών «εκκρεμοτήτων» που θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, τις αξιώσεις της Αγκυρας για τις βραχονησίδες, κ.λπ.

Σε αυτήν την κατεύθυνση η ελληνική πλευρά επιδιώκει την κατάρτιση συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος για την παραπομπή μίας σειράς θεμάτων στο διεθνές δικαστήριο είτε με τη μορφή συνυποσχετικού είτε με την παρεμβολή ενός διμερούς διαλόγου που θα οδηγήσει «κοινά συναινέσει» στη Χάγη (ο.σ. κάτι για το οποίο δεν φαίνεται να έχει σοβαρές αντιρρήσεις η τουρκική πλευρά).

Σύμφωνα με τους οπαδούς αυτής της άποψης (που δεν φαίνεται ωστόσο να συμπεριφέρεται το επιτέλειο του πρωθυπουργού Κ. Σημίτη), μία έμμεση δέσμευση της Τουρκίας, στο κείμενο συμπερασμάτων των «15» ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για διευθέτηση των ελληνοτουρκικών διαφορών με δικαστικά μέσα, συνιστά ικανή προϋπόθεση για να άρει η χώρα μας τις επιφυλάξεις της σχετικά με την υποψηφιότητα της Αγκυρας.